

CO SE VLASTNĚ PŘIHOUDILO...

Původně jsem, vážení a milí přátelé, počítal s tím, že k této otázce se dostaneme později – až při našich procházkách dějinami dojdeme k 16., respektive 20. století. Ovšem rozhodnutí Svatého otce z letošních prázdnin mě povzbudilo k určitému skoku vpřed.

Možná jste se doslechli, že papež František vydal 16. července dokument, kterým změnil podmínky pro slavení bohoslužeb podle starých liturgických knih. Jak už to bývá, reakce byly různé – a některé zřejmě vycházely z určitého nedorozumění. Zkusme si tedy říci, o co vlastně šlo.

ZAČNEME TROCHU ZEŠIROKA

Na počátku 16. století to na křesťanském západě vřelo. Z úsilí o nápravu poměrů v církvi – snahy o reformu – se stalo široké a mnohotvárné hnutí, které mělo za následek rozštěpení církve a vznik církvi nových; některé z nich působí dodnes. Mluvíme o tzv. reformaci. Mezi bolestnými následky byly nejen náboženské války v Evropě, které zachvátily náš světadíl na celé století (vzpomeňme jen na Třicetiletou válku), ale také velké zmatky v tom, co církev vlastně učí a co by učít měla.

Už víme, že v takových případech se schází biskupové z celého světa, aby společně s papežem hledali, nacházeli a rozhodli, co skutečně patří k víře církve. Takovému shromáždění říkáme koncil. Bylo tomu tak i v 16. století, kdy se koncil sešel v italském městě Trident. Konal

se s přestávkami dlouhých 18 let, tedy od roku 1545 do roku 1563.

Jedním ze zásadních témat byla otázka slavení eucharistie – co mše svatá skutečně znamená, co se při ní děje a jaký to má význam pro nás. Koncilní otcové se shodli, že pro správné pochopení smyslu mše svaté je nezbytné stanovit, jak má být mše svatá slavena.

na. A světili papeži, aby s přihlédnutím k nejstarším pramenům toto rozhodnutí učinil.

Papež, resp. jím pověřený odborník tedy hledali nejstarší dostupné liturgické knihy, které by ozřejmily, jak vypadala liturgie v době před reformací, tedy tehdy, kdy se ještě mezi křesťany nepochybovalo o její podstatě. A východiskem pro ně byl misál, který se od 13. století používal v papežské kapli. Byl rozšířen i po světě zásluhou františkánských řádů, které ho převzaly z úcty „k panu papeži“, jak říkával sv. František z Assisi. Tak vznikl nový misál, který byl oficiálně s nejvyšší papežskou autoritou schválen roku 1570.

JAK DLOUHO VYDRŽEL?

Tento misál byl v užívání následujících 400 let. Pochopitelně procházel různými úpravami a byl takto znovu vydáván, naposledy pod autoritou sv. Jana XXIII. roku 1962. Ovšem s tím, jak se mění společnost a svět, mění se i lidé a mění se jejich chápání symbolů, slov a gest. Už od počátku 20. století se vedly intenzivní diskuse, nakolik právě tato podoba bohoslužby odpovídá chápání a porozumění dnešního člověka.

Misál roku 1570 vyšel vlastně z praxe „soukromé“ papežské bohoslužby. Nepočítal tedy příliš s účastí lidí, neřešil otázku srozumitelnosti. Jeho jazykem ostatně byla latina – v 16. století běžně užívaný jazyk vzdělanců napříč národy, ve století 20. spíše nesrozumitelná, byť libozvučná řeč. Vnější podoba této bohoslužby byla až přesycena symboly; jen uvažte, že mešní řád vyžadoval, aby kněz během slavení mše desetkrát políbil oltář,

šestnáctkrát poklekl a dvaapadesátkrát udělal znamení kříže, což při půlhodinové mši v průměru znamenalo políbit oltář každé tři minuty, pokleknout každé dvě minuty a udělat znamení kříže každých pětadvacet sekund.

KUDY DÁL?

V letech 1962–1965 se opět biskupové celého světa shromáždili na koncilu – říkáme mu II. vatikánský. Hlavním tématem bylo, jak má církev reagovat na převratné změny ve světě a společnosti, jak může a má hlásat evangelium člověku současnosti. Jedním z požadavků bylo i nové uspořádání liturgie; koncilní otcové požadovali, aby se obřady vyznačovaly „vznešenou jednoduchostí“. Ostatně o tomto koncilu jsme se obšířleji bavili na stránkách našeho časopisu před několika lety. Stejně jako po Tridentuském koncilu, i tentokrát bylo konečné řešení svěřeno papeži. Výsledkem byl misál a další liturgické knihy, zaštiťované autoritou sv. Pavla VI.

Tento misál se začal užívat roku 1970, tedy 400 let od prvního vydání předchozího misálu.

Někteří kněží však tuto obnovenou liturgii váhali, ba i odmítali přijmout. Pro některé byl tzv. Tridentuský misál natolik závazný, že jakoukoli změnu odmítali. Pro jiné bylo obtížné zvykat si po letech kněžské služby na jinou formu. Ovšem byli i tací, kteří tvrdošíjně odmítali II. vatikánský koncil a změny, které přinesl; slavení mše podle „starého“ misálu se pro ně stalo vnějším výrazem tohoto odporu. V určitých podo-

bách tento odpor dokonce vedl k rozkolu v církvi; říkáme mu „schizma“. Jedno takové vzniklo roku 1988.

Papežové Jan Pavel II. a Benedikt XVI. se snažili najít společnou řeč s odpůrci Koncilu a liturgické obnovy. Stanovovali různé podmínky, za nichž by bylo možné slavit bohoslužby podle starých liturgických knih. Podobnou vstřícnost projevoval i papež František. Ústupnost papežů se však až příliš často setkávala s neústupností a tvrdostí druhé strany sporu.

Benedikt XVI. roku 2007 ponechal s určitými omezeními na rozhodnutí konkrétního kněze, zda bude slavit liturgii ve stávající, nebo v předchozí podobě. Ukázalo se však, že to, co mělo být nástrojem sjednocení, je spíše kamenem úrazu. Až příliš často se užívání předkoncilní liturgie stalo vnějším poznávacím znamením pro odpor vůči – koncilu, pro pohrdání církví slavicí podle aktuální podoby, ba i pro nenávisť vůči papeži. (Viz též průvodní list papeže Františka biskupům celého světa k motu proprio Traditionis custodes.)

Taková situace byla nepřijatelná. Proto Svatý otec František rozhodl v dokumentu ze 16. července 2021, že nadále musí každý kněz, který chce slavit bohoslužbu podle předkoncilních liturgických knih, žádat o schválení místního diecézního biskupa. Nejde tedy v žádném případě o „zrušení“ nebo „zákaz“ – jde o to, aby místní biskup, který zná situaci ve své diecézi, zvážil, zda v konkrétních případech nehrozí prohloubení rozkolu v církvi pod záminkou určité podoby liturgie.

Nemusíte si s tím, vážení a milí čtenáři, lámat hlavu příliš.

Buďte si jisti, že stávající podoba liturgie je velice vhodným a důstojným slavením velikých Božích tajemství. Stojí za ním autorita celé církve v čele s papežem, kterému náš Pán svěřil pravomoc „svazovat a rozsvazovat“ a úkol „posilovat bratry ve víře“. A modleme se za Svatého otce Františka, který je velkým Božím darem celé církvi i každému z nás.

Za tuto modlitbu děkuje otec Zdeněk Drška

Pokušení běhat

Zeptali jsme se PAVLA SEMELY, kněze od sv. Antonína v Praze a vytrvalostního běžce, jak a proč běhat. A dostali jsme pár tipů do běhu i do života.

Jak se člověk naučí běhat?

Běhat se člověk naučí běháním, jako modlit se člověk naučí modlením. Rozběhnout se sice umí každý, ale chcete-li u běhání vydržet, nebo se dokonce zlepšovat a neublížit si při tom, je vhodné poradit se s někým zkušenějším.

Co se dá při běhání zažít? Někdo říká, že běh je meditace, jiný, že dřina...

Je to různé. Já si při běhu občas něco promyslím, v rytmu pohybu člověka napadají jiné věci, než když sedí na gauči nebo v kostele. Nebo se můžu modlit. Někdy si během jen tak vyčistím hlavu a někdy je taky super běžet s někým a povídat si, protože to je jiné

povídání, než když sedíte jen tak u kafe. Když se ale připravuji na nějaký závod, to je jiná. Musím splnit zadání tréninku, jestli dělám věci dobře, poopravit, co mi nejde atd. Další otázka jsou samotné závody od půlmaratonu výš. Deset kilometrů, to prostě musíte běžet, tam na nic moc nemůžete myslet.

Na co přijde při běhu maratonec?

Tam nastávají stavy, které jsou hodně podobné s těmi v běžném životě. Během závodu člověku proběhne spousta myšlenkových pochodů, které jsou v životě víc naředené, ale při běhu je zažijete intenzivně. Jeden za všechny: pokušení. Dřív nebo později v hlavě uslyšíte „Tak se na to vykašli, máš to zapotřebí, podívej, tamhle ten taky jenom jde. No jo, chtěl jsi dosáhnout nějaký čas, ale dneska to na to nevyžaduje...“ a s tím se běžec musí vypořádat. Pak si člověk podobných procesů v životě spíš všimne. Třeba když si pomyslím,

hele, vždyť ty ostatní taky porušují pravidla. Nebo chtěl jsi dosáhnout tuhle věc? Tak třeba jindy, dneska nemusíš, vykašli se na to. Při běhu se naučíme pokušení poznávat, překonávat a čelit jim.

Ptaly se a děkují Helena a Marika

